

Menachem Mendel of Horodak
Pri Ha'eitz
Parshas Mishpatim

<p>The questioner asked: There were three things that Moshe found difficult until Hashem showed them to him, and they are: the Menorah, the New Moon, and the Shekel, which is related to the portion of Shekalim.</p>	<p>שאל השואל: שלשה דברים נתקשה משה עד שהרא' לו הקב"ה, והן: מנורה, החדש, שקל, שהוא מענין פרשת שקלים.</p>
<p>The Rabbi opened with: "And these are the ordinances" (Shemot 21:1). Rashi explains: "And these" adds to the previous ones—just as they are from Sinai, so too these are from Sinai.</p>	<p>פתח הרב: "ואלה המשפטים" (שמות כ"א:א'). פרש"ז: "ואלה" מוסיף על הראשונים—מה הם מסיני, אף אלו מסיני.</p>
<p>And afterward, "before them"—and not before the courts of non-Jews, whose name refers to idols, as it is said: "For not like our Rock is their rock, and our enemies judge them" (Devarim 32:31).</p>	<p>ואח"כ: "לפניהם"—ולא לפני ערכאות של גוים, שמיקר שם אלילי, שנאמר: "כי לא כצורינו (צורם ואויבינו פלילים" (דברים ל"ב:ל"א).</p>
<p>The idea is not to materialize the commandments of judgments, which appear to be purely material, such as the law of acquiring a servant, the commandments of the four custodians—money or vessels for safekeeping or deposits—as the questioner asked.</p>	<p>הענין הוא: שלא לגשם מצות דינים, שהם לכאורה גשמים מורכבים, כי תקנה עבד ומצות ד' שומרים—כסף או כלים לשמור או פקדונות—כשאלת השואל.</p>
<p>For at first glance, the wisdom of astronomy and philosophy, which is considered their wisdom and understanding in the eyes of the nations, speaks of material things that are even more straightforward than the commandments of judgments and laws.</p>	<p>שהרי לכאורה חכמת תכונה ופילוסופיא, שחכמתם ובינתם לעיני העמים, והיא מדברת בגשמים יותר פשוטים ממצות דינים ומשפטים.</p>
<p>However, even without this, they are nothing but vanity, deceptive works—what does straw have to do with grain? And what does their wisdom, measured by human physical intellect, which is finite and perishable, have to do with true wisdom?</p>	<p>אם אמנם בלא"ה הבל המה, מעשי תעותעים—"מה לתבן את הבר" (ירמיהו כ"ג:כ"ח), וחכמתם מה להם, המשוער בשכל כ"ג:כ"ח), האדם הגשמי, הכלה ונפסד?</p>

Menachem Mendel of Horodak
Pri Ha'eitz
Parshas Mishpatim

<p>Whereas our Torah is in holiness, as Hashem looked into it and created the world. It is the secret of His divinity, and it has many facets, like a hammer shattering a rock. It preceded the world and is hidden from the eyes of all living beings. Every letter and word contains meaning and a commandment—everything is the secret of His divinity and the secret of the creation and sustenance of the worlds.</p>	<p>משא"כ תורתינו בקדושה, שנסתכל בה וברא את העולם. שהיא סוד אלהותו ית', וכמה פנים—"כפטיש יפולץ סלע" (ירמיהו כ"ג:ט). וקדמה לעולם, ונעלמה מעיני כל חי. וכל אות ותיבה—ענין ומצוה, הכל סוד אלהותו וסוד בריאת העולמים וקיומם.</p>
<p>How it is necessary and cannot be otherwise, for it is drawn down from a high place. Every commandment in the Torah has a specific root above, but to understand the matter in general, let us return to the beginning:</p>	<p>איך הדבר מוכרח וא"א בענין אחר, להיותו משתלשל ממקום גבוה. ולכל מצוה שבתורה שורש למעלה בפרטית. אבל בכדי להבין הענין דרך כלל, נאמר לחזור אל הראשונות:</p>
<p>The Infinite One, blessed be He, is sufficient in His divinity and has no need for any creation, for everything is from Him. He did not desire the creation of the world except out of His great kindness and His nature to bestow goodness, as it is stated: "The world is built upon kindness" (Tehillim 89:3), so that there would be recipients of His goodness.</p>	<p>כי א"ס ב"ה דיו באלהותו ואינו צריך לשום נברא, שהרי הכל מאתו. ולא רצה בבריאת העולם כי אם מגודל חסדו וטבעו להיטיב, כמאמר: "עולם חסד יבנה" (תהלים פ"ט:ג), בכדי שיהיה למי להיטיב.</p>
<p>And since the kindness that flows from the Infinite One, blessed be He, is also infinite, it would extend equally to the worthy and the unworthy, and "the rich would not be distinguished from the poor" (Iyov 34:19). For what is boundless is not distinguishable, and the world would revert to its initial simplicity as it existed within the Infinite.</p>	<p>ולהיות החסד הנשפע מא"ס ב"ה ג"כ א"ס, לרעים ולטובים, ולא ניכר שוע לפני דל (איוב ל"ד:ט), שהוא בלי גבול. ודבר שהוא בלתי מוגבל אינו ניכר, ויחזור העולם לפשיטתו הראשון, בהיותו בא"ס.</p>
<p>Therefore, there was a need for the limitation of the Torah—"Until here shall you come"—which is the concept of tzimtzum (constriction). Wisdom preceded everything to reveal His divinity, which is the sustenance and creation of the world from the beginning, through a fixed and measured law, weighed in the scales of justice—the Torah and its commandments.</p>	<p>לכן הוצרך להיות הגבלת התורה—"עד פה תבוא" (איוב ל"ח:א), שהוא ענין הצמצום. והחכמה הקדימה בכל דבר ודבר, להתגלות אלהותו, שהוא קיום העולם ובריאתו מתחילה, ע"י חוק קצוב ושקול בפלס מאזני משפט התורה והמצוה.</p>

Menachem Mendel of Horodak
Pri Ha'eitz
Parshas Mishpatim

<p>As it is said, "And you shall not favor a poor man in his lawsuit" (Shemot 23:3)—not to have mercy in judgment. Likewise, "If you acquire a Hebrew servant, he shall serve for six years" (Shemot 21:2)—limiting kindness so that it does not extend beyond what is appropriate. Similarly, all laws and judgments regarding custodians, deposits, and loans serve to limit and apportion to each person what is rightfully theirs.</p>	<p>כמאמ' "ודל לא תהדר בריבו" (שמות כ"ג:ג')—שלא לרחם בדין. "כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד" (שמות כ"א:ב')—שמגבילים החסדים שלא יתפשטו יתר על הראוי. וכן כל עניני הדינים והמשפטים, בעניני השומרים ופקדונות והלוואות, להגביל ולהפריש לכל א' המגיע אצלו.</p>
<p>And due to the boundary that was set, each and every thing is recognized and limited according to its kind, and no one encroaches upon what is designated for another.</p>	<p>ומחמת הגבול אשר שם, ניכר ומוגבל כל דבר ודבר למינהו, ואין א' נוגע במוכן לחבירו.</p>
<p>Behold, this boundary and recognition is the revelation of His divinity, blessed be He, and the sustenance of the world. Whereas an abundance of kindness and boundless expansion is not distinguishable or revealed—since it equalizes the small and the great—it results in a flood of waters, returning the world to chaos and void.</p>	<p>והנה הגבול וההכרה הוא ההתגלות אלהותו ית' וקיום העולם. משא"כ ריבוי החסדים והתפשטות בלי גבול אינו ניכר ומתגלה, כי אם שוה ומשוה קטן וגדול. שם הוא שהוא מבול מים וחזרת העולם לתוהו ובוהו.</p>
<p>And behold, the matter of the judges of Israel is that they must be attached to Hashem, the living G-d. By cleaving to Him, blessed be He, they would be worthy of great kindness, which is the beginning and ultimate purpose of attachment for all emanations to the First Cause.</p>	<p>והנה ענין דיני ישראל, הצריכי' להיות דבקים בה' אלהים חיים. ובהתדבקם אליו ית', והיו ראויים להתחסד הרבה, שהוא הראשית והתכלית הדביקות של העלולים בעילת העילות.</p>
<p>This attachment is an expansion of "the world is built upon kindness" (Tehillim 89:3), to bestow goodness upon His creations. This cleaving is boundless, as His mercies are abundant, just like the immense kindness of Hashem, which has no end.</p>	<p>שהוא ההתפשטות של "עולם חסד יבנה" (תהלים פ"ט:ג'), בכדי להטיב לברואיו. והנה, אותה הדביקות הוא בלי גבול, לרחמיו מרובין, כגודל חסדי השם שאין לה סוף.</p>
<p>However, the Torah commanded a limitation of kindness—not to have mercy in judgment. Thus, it is a mitzvah to retract from kindness and rule according to judgment. In this, one combines and unites the attribute of mercy with the attribute of judgment,</p>	<p>אבל התורה צותה בגבול החסדים, שלא לרחם בדין. והנה, הוא מצוה ועושה לחזור מן החסדי' עד לדין. הרי שבמשפט זה, הוא מחבר ומשתף מדת הרחמי' למדת הדין, שהוא קו המשפט, קו האמצעי, המייחד ומחבר חסדי' וגבורות יחד.</p>

Menachem Mendel of Horodak
Pri Ha'eitz
Parshas Mishpatim

<p>which is the line of justice—the middle line that unites kindness and severity together.</p>	
<p>This is how the world was originally created, and it is its continued existence. As our Sages said: "One who wishes to be pious should fulfill the matters of damages," which at first glance seems far from kindness.</p>	<p>שהוא תחילת בריאת העולם עד"ז, והוא קיום העולם. והוא ארז"ל: "מאן דבעי למהוי חסידא—יקיים מילי דנזיקין" (ב"ק ל'), אשר לכאורה רחוק הוא מחסידים.</p>
<p>And this is profoundly deep, for piety would mean being kind to one's Creator alone, without any material interference. Whereas all matters of damages deal exclusively with material concerns.</p>	<p>ועמוק עמוק, כי החסידי' להתחסד עם קונו לבד, בלי שום הפסק גשמים. וכל ענין מילי דנזיקין הם רק גשמים.</p>
<p>Therefore, in the courts of non-Jews, even if the judgment is correct, it is not a mitzvah—which implies connection (dveikus). Rather, it is based on human understanding, which is corporeal and external, leading to the destruction of the world.</p>	<p>לכן בערכאות של גוים, אפילו אם הדין שוה, הרי אינו מצוה—שהוא לשון דביקות. אבל הוא משוער עפ"י השגה אנושית, גוף וקליפה, שהוא חורבן העולם.</p>
<p>And this is what our Sages said: "Mine is mine, and yours is yours—this is an average trait." For the boundary between one's own and what belongs to another is established by justice, which is the middle line that connects kindness and severity—this is the trait of mediocrity.</p>	<p>וזוהו ארז"ל: "שלי שלי ושלך שלך—זו מדה בינונית" (אבות ה', י'). שהרי הגבול בין שלו לשל חבירו הוא המשפט, קו האמצעי המחבר חסד וגבורה, שהוא מדה בינונית.</p>
<p>But some say this is the trait of Sodom, for if justice and boundaries are not established according to the Torah and His word, blessed be He, but rather by human intellect alone, then this is the trait of Sodom, which leads to the destruction of the world.</p>	<p>ויש אומרים: "זו מדת סדום" (שם), אם המשפט והגבול אינו עפ"י התורה והדיברות בו ית', כי אם עפ"י שכל אנושי, הרי זו מדת סדום, שהוא חורבן העולם.</p>
<p>For every boundary is an aspect of severity and externality. And this is the concept of the half-shekel that Moshe found difficult, which corresponds to knowledge (daas).</p>	<p>שכל גבול הוא גבורה וקליפה. וזהו ענין מחצית השקל, שנתקשה משה, שהוא הדעת.</p>
<p>For this concept does not seem related to daas—since the shekel, which represents giving, is an act of influence and expansion, yet within it is a half, which represents limitation.</p>	<p>כי אין הדבר זה שייך ומיוחס אל הדעת, שהרי השקל, הנתינה, הוא השפעה והתפשטות, ובתוכו מחצית, שהוא גבול.</p>

Menachem Mendel of Horodak
Pri Ha'eitz
Parshas Mishpatim

<p>Until Hashem showed him that contemplation itself creates vessels and boundaries, just as He contemplated the Torah and created the world through the limitations of the Torah, which serve as the vessels that hold blessing and abundance.</p>	<p>עד שהראה לו שהוא ההסתכלות שעושה כלים וגבול. כמו שהסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם, ע"י גבולי התורה, שהוא כלי מחזיק ברכה והשפעה.</p>
<p>This is the unity and fusion of both—the daas that receives after contemplation. And this is what our Sages said: "A sela for charity so that my son may live—this is a righteous person."</p>	<p>שהוא יחוד וחיבור שניהם, שהוא הדעת שמקבל אחר ההסתכלות. והוא ענין ארז"ל: "סלע זו (.לצדקה בשביל שיחי' בני—ה"ז צדיק" (ב"ב י</p>
<p>Because his giving stems from his faith in the Torah—"You shall surely give"—which represents limitation, and thus holds blessing and reveals kindness in the world.</p>	<p>להיות נתינתו מחמת אמונתו בתורה—"נתון תתן" (דברים ט"ו:י)—שהוא הגבול, והכי מחזיק ברכה, והתגלות החסדים בעולם.</p>
<p>For without boundaries, there is no world. Therefore, through boundaries, the pathway is created for the expansion of life.</p>	<p>שאם אין גבול—אין עולם. ולכן, ע"י הגבול, הוא השביל להתפשטות החיות.</p>
<p>And this is why it says, "So that my son may live"—therefore, he is a righteous person, for he unites both aspects.</p>	<p>זהו: "בשביל שיחיה בני—לכן הרי זה צדיק", שהוא המחבר.</p>